

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku D. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanej Z. Spółdzielni Mieszkaniowej
o zwrot składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 czerwca 2010 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 25 marca 2010 r., Sąd Apelacyjny odrzucił na podstawie art. 398² § 1 k.p.c., jako przedmiotowo niedopuszczalną, skargę kasacyjną wnioskodawczynie D. L. od wyroku tego Sądu z dnia 12 listopada 2009 r., w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, przy udziale zainteresowanej Z. Spółdzielni Mieszkaniowej, o zwrot składek. Sąd uznał, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna gdy się zważy, że wnioskodawczynie określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 5.373 zł, tymczasem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest

niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o jego uchylenie, zarzucając że rozpatrywana sprawa jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a wobec tego, zgodnie z art. 398² § 1 skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. W ocenie pełnomocnika przedmiotem decyzji organu rentowego, a następnie postępowania sądowego była kwestia objęcia wnioskodawczynie w okresie od dnia 1 lipca 2005 r. do dnia 31 października 2007 r. obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a w konsekwencji zasadność pobierania składek na to ubezpieczenie. Żądanie zwrotu kwoty 5.373 zł nie było jedynym, ani nawet głównym przedmiotem sprawy, a ponadto wartość pobranych składek znacznie przekracza kwotę 10.000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione, mimo że nie wszystkie zarzuty w nim podniesione są trafne. Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł jest niedopuszczalna. W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik skarżącej oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia na 5.373 zł, a więc na kwotę niższą od limitującej dopuszczalność skargi, a podana kwota nie wzbudziła wątpliwości Sądu Apelacyjnego, który uznał że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. Stanowisko to, na tym etapie postępowania, nie może być uznane za prawidłowe. Przede wszystkim należy zauważyć, że przedmiotem rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji były odwołania wnioskodawczynie od dwóch decyzji organu rentowego, z dnia 21 sierpnia 2006 r. oraz dnia 3 kwietnia 2008 r., które postanowieniem Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. z dnia 3 lutego 2009 r., zostały połączone do wspólnego prowadzenia i rozpoznania. Decyzją z dnia 21 sierpnia 2006 r. organ rentowy odmówił zwrotu żądanej przez wnioskodawczynie kwoty 5.373 zł wpłaconej do ZUS przez płatnika składek (Z. Spółdzielnię Mieszkaniową) tytułem składek na ubezpieczenie społeczne za okres od dnia 1 lipca 2005 r. do maja 2006 r., jak i odmówił zaprzestania pobierania dalszych

składek na ubezpieczenie od wpłat stanowiących podstawę ich wymiaru. Z kolei decyzją z dnia 3 kwietnia 2008 r. organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku z dnia 13 grudnia 2007 r. odmówił doliczenia do stażu pracy wnioskodawczyni okresu od 1 lipca 2005 r. do dnia 31 października 2007 r., uznając że wypłata zaległych wynagrodzeń w powyższym okresie nie stanowi podstawy do przeliczenia stażu pracy. Wyrokiem z dnia 14 maja 2009 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. zmienił w pkt I wyroku zaskarżoną decyzję z dnia 3 kwietnia 2008 r., doliczając wnioskodawczyni okres opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne po dniu 1 lipca 2005 r. z tytułu dodatkowych wynagrodzeń uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego przed przejściem na emeryturę, do okresów składkowych uwzględnianych przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, natomiast w pkt II wyroku oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji ZUS z dnia 21 sierpnia 2006 r. Powyższy wyrok, zaskarżył apelacją w części (jedynie co do pkt I) organ rentowy. Tym samym rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji, oddalające odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 21 sierpnia 2006 r. jest prawomocne. Natomiast wyrokiem z dnia 12 listopada 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 3 kwietnia 2008 r., a rozstrzygnięcie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawczynię. Tym samym należy uznać, że błędnie została oznaczona wartość przedmiotu zaskarżenia, a Sąd nie mając wątpliwości co do prawidłowości wyliczenia tej kwoty, nie dokonał jej sprawdzenia w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, tj. poprzez sprawdzenie na posiedzeniu niejawnym wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2 zdanie trzecie k.p.c.). W miejsce tego Sąd Apelacyjny wskazał jedynie, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna bowiem wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, w sposób niepoddający się kontroli. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, że dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu podlegającego rzeczywistemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu, co wyklucza dowolność stron przy jej oznaczaniu (por. orzeczenie z 13 czerwca 1997 r., I CKN 46/97, niepublikowane). W uzasadnionych przypadkach wskazana przez wnoszącego skargę kasacyjną wartość przedmiotu zaskarżenia podlega

sprawdzeniu przez sąd apelacyjny, który bada, czy jej oznaczenie nastąpiło zgodnie z regułami określonymi w art. 19-24 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2000 r., II UZ 124/00, OSNAPiUS 2002 r. nr 12, poz. 294). Z kolei w postanowieniu z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, (OSNAPiUS 1999 r. nr 8, poz. 291) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że Sąd drugiej instancji nie tylko jest uprawniony, ale i zobowiązany do sprawdzenia – w razie wątpliwości – wskazanej w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia. Uprawnienie sądu obejmuje nie tylko skontrolowanie danych składających się na tę wartość, lecz także sposobu jej obliczenia, natomiast nie nakłada powinności jej samodzielnego ustalania. W sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, zwrócenie się do organu rentowego o ustosunkowanie się do wskazanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia jest uprawnionym sposobem jej weryfikacji. Gdy się zważy przedmiot orzeczenia Sądu pierwszej instancji (pkt I wyroku), którym doliczono wnioskodawczyni do okresów składkowych uwzględnianych przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, okres opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne po dniu 1 lipca 2005 r. z tytułu dodatkowych wynagrodzeń uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego przed przejściem na emeryturę, zaskarżony apelacją organu rentowego, wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi roczna (art. 22 k.p.c.) różnica między świadczeniem przyznany przez organ rentowy, a świadczeniem dochodzonym przez wnioskodawczynię, z uwzględnieniem dodatkowego „stażu emerytalnego”, stąd też zarzuty zażalenia, wskazujące, że przedmiotem postępowania sądowego jest objęcie wnioskodawczyni obowiązkiem ubezpieczenia społecznego nie są trafne.

W aktualnym stanie sprawy brak możliwości stwierdzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej, bowiem warunkująca ją wartość przedmiotu zaskarżenia nie została ani ustalona, ani ewentualnie sprawdzona w sposób odpowiadający przepisom, w związku z czym Sąd Najwyższy, uwzględniając zażalenie, postanowił jak w sentencji (art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.).